

A Fővárosi Ítéltábla az felperesi jogi képviselő neve (felperesi jogi képviselő címe) által képviselt I.rendű felperes neve (I. rendű felperes címe) I. rendű és II.rendű felperes neve (II. rendű felperes címe) II. rendű felpereseknek a alperesi jogi képviselő neve (alperesi jogi képviselő címe) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék-én kelt számú ítélete ellen a felperes sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

közbenső ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és

megállapítja, hogy a peres felek között-én banki ügyletazonosító számú önálló zálogjoggal biztosított részben deviza hitelkiváltási célú kölcsönszerződés érvénytelen;

az elsőfokú perköltségre vonatkozó rendelkezést mellőzi.

A másodfokú perköltséget a felpereseknél együttesen (.....) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjban és (.....) forint fellebbezési illetékben, míg az alperesnél (.....) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

- [1] A felperesek a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (1) és (4) bekezdésére, továbbá a 209/A. § (2) bekezdésére alapított keresetükkel az alperessel (annak jogelődjével: az pénzintézet neve) napján megkötött, részben deviza hitelkiváltási célú, deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatot a fogyasztó felperesekre hárító feltételeinek tisztességtelenségén alapuló érvénytelenségének és annak megállapítását kérték, hogy a szerződés pontjában kikötött kezelési költségre vonatkozó feltétel is tisztességtelen, ezért semmis. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés érvényessé nyilvánítását és annak megállapítását kérték, hogy az alperes velük szemben fennálló tartozása forint, csak az árfolyamkockázatot áthárító, az és pontba foglalt feltételek tisztességtelensége esetén forint, csak a kezelési költséget felszámító, az pontba foglalt feltétel tisztességtelensége esetén forint.
- [2] Az alperes az érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

- [3] A Fővárosi Törvényszék a-én kelt számú ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte az I. és II. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek forint perköltséget.
- [4] A határozata indokolásában a lefolytatott bizonyítás eredményeként megállapította, hogy a felperesek, mint adósok/zálogkötelezettek, az alperes, mint bank/hitelező/zálogjogosult között az rPtk. 523. § (1) bekezdésében meghatározott kölcsönszerződés jött létre, amelynek biztosítására önálló zálogjogot alapító szerződést kötöttek. A felek a szerződéseket közjegyzői okiratba foglalták. A passzív perbeli legitimáció vitatásának hiányában való tényként állapította meg, hogy a szerződést a felek kötötték, és valamennyi keresettel támadott szerződési feltétel általános szerződési feltétel. Az alperes nem vitatta a felperesek fogyasztói minőségét, a szerződés fogyasztói jellegét, ezért való tényként fogadta el, hogy a szerződés az rPtk. 685. § e) pontja szerint fogyasztói szerződés, a felperesek a 685. § d) pontja alapján fogyasztók. Megállapította, hogy a felek között megtörtént a DH2 törvény szerinti elszámolás.
- [5] Idézte az rPtk. szerződéskötéskor hatályos 209/A. § (2) bekezdését, a 209. § (1), (4) és (5) bekezdéseit. A szerződés pontjában meghatározott kezelési költség tisztességtelenségének vizsgálata körében rögzítette, hogy a per során az EUB annak tárgyában C-621/17. számon ítéletet hozott, és azt tartotta szem előtt, hogy annak,,,, és pontjai szerint a 93/13/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 4. cikkének (2) bekezdését és 5. cikkét hogyan kell értelmezni. Figyelembe vette az EUB ítéletének alapjául szolgáló főtanácsnoki indítvány, és pontjában foglaltakat is. Ismertette a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) szerződéskötéskor hatályos 210. § (2) bekezdésében, a 212. § (2) bekezdésében és az 2. mellékletének az Értelmező rendelkezések között elhelyezett III.7. pontjában foglaltakat. E jogszabályi előírások egybevetése alapján megállapította, hogy a fogyasztási kölcsönszerződés alapján a fogyasztó részéről a pénzügyi intézménynek fizetendő ellenszolgáltatás körébe a folyósított kölcsön tőkeösszegén túl bele tartoznak további díjak, költségek is. Ezeket a díjakat és költségeket nem kizárólag a felszámított kamatban kell érvényesíteni, mert a kamat kifejezetten a kölcsön használatáért, kockázatáért fizetendő. Ugyanakkor a kölcsönszerződés hatályban léte alatt a pénzügyi intézménynek számos, a szerződéssel kapcsolatos ügyviteli, adminisztratív, a kölcsön kezelésével kapcsolatos teendője van, így például az rHpt. 206. §-ában meghatározott időszakos tájékoztatás vagy a pénzügyi szolgáltatási tevékenységet szabályozó, a személyi és tárgyi feltételekről rendelkező 13. §-ban foglaltak teljesítése. Ennek anyagi kihatásai ellentételezésére - jogszabály tiltó rendelkezése hiányában - jogosult díjat, költséget felszámítani. A kezelési díj a szerződéses jogviszony során a pénzügyi intézmény oldalán felmerült ügyviteli, adminisztratív, például kifejezett jogszabályi rendelkezésekben előírt kötelezettségek átalánydíj formában történő ellentételezése. A szerződés a felperesek további ellenszolgáltatásainak körét egyértelműen és áttekinthetően tartalmazta, nem merült fel olyan peradat, hogy a felszámított kezelési költség átfedésben volna más díjakkal, költségekkel vagy mértéke aránytalan volna. A felperesek tényelőadást sem tettek arra, hogy a további költségekkel, díjakkal egybevetve ez a díj miért aránytalan vagy miért minősülne rejtett kamatfelárnak. A szerződés pontjában meghatározott kezelési költség főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötés, tartalma pedig világos és érthető, ezért tisztességtelensége nem is vizsgálható [rPtk. 209. § (4) bekezdés], de az előbbiek szerinti érdemi vizsgálat eredményeként sem állapítható meg a tisztességtelensége, mert nem eredményezi a felek jogainak és kötelezettségeinek a felperesek hátrányára történő eltolódását.

- [6] Az elsőfokú bíróság az árfolyamkockázati tájékoztatás elégtelen voltára alapított, a kölcsönszerződés pont kifogásolt szövegrésze és az pont érvénytelenségének körében kifejtette, hogy a teljes pontban foglalt kikötés a kölcsön törlesztésére irányadó rendelkezésekkel kapcsolatos, a felperes adósokra kötelező előírás, a felperes adósok által teljesítendő főkötelezettséget szabályozza. Ennél fogva funkciója nem az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás nyújtása. Ezért sem a tájékoztatás hiánya, sem elégtelen volta nem eredményezi a tisztességtelenségét.
- [7] Megállapította, hogy a teljes pont világosan és érhetően szabályozza az adós felpereseket terhelő fizetési kötelezettség teljesítésének módját és a szerződéses konstrukció jellegéből adódóan szükséges átszámításokat. Következésképpen a keresetben megjelölt szövegrész is világos és érthető, így tisztességtelensége nem vizsgálható és nem állapítható meg. Egyebekben az rPtk. 209. § (1) bekezdése szerint a szerződéses jogok és kötelezettségek a felperesek hátrányára egyoldalúan és indokolatlanul történő eltolódása sem állapítható meg, mert az ebben a pontban foglaltak hiánya azt eredményezné, hogy semmilyen rendelkezés nem szabályozná a kérdést, az alperes pénzintézet számára az önkényes eljárás lehetőségét teremtené meg. A feltétel támadott szövegrésze semmilyen logikai kapcsolatban nem áll az ponttal, ezért önállóan elbírálható volt a tisztességtelensége, de az ponttal fennálló logikai kapcsolata esetén sem tisztességtelen az pont tárgyában kifejtettek tekintetével.
- [8] Az elsőfokú bíróság a szerződéskötéskor hatályos rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdésének, a 2/2014. PJE határozat 1. pontjának, a 6/2013. PJE határozat 3. pontjának a felhívását követően megállapította, hogy az pont tartalma megfelel azoknak. Közérthetően adott tájékoztatást az árfolyamkockázat mibenlétéről, annak hatásáról a törlesztőrészletre. Annál egyértelműbben és világosabban, mint ahogyan a tájékoztatás fogalmazott, az árfolyamkockázat bemutatása nem szükséges és nem is lehetséges. A tájékoztatás nem tartalmaz olyan elemet, amely kétséggé tenné, hogy az árfolyamkockázatot ne a fogyasztó felperes viselné teljes egészében, és olyat sem, hogy annak felső korlátja lenne, mert az „akár jelentős mértékben” fordulat nem sugallja azt, hogy az emelkedésnek lenne felső korlátja.
- [9] Kifejtette, hogy az EUB C-51/17. számú ítéletének 74-75. pontja az előterjesztő bíróság által feltett harmadik kérdéshez kapcsolódott, az EUB az ítélet 78. pontjában tett megállapításait az alperes kockázatfeltáró nyilatkozata kielégíti. Olyan kötelezettsége ugyanis nem volt az alperesnek, hogy a tájékoztatásban számítási modelleket, várható törlesztőrészlet emelkedéseket prognosztizáljon.
- [10] Megállapította, hogy az pont második mondata megfelel az EUB 51/17. számú ítéletében foglalt elvárásnak, amely szerint a tájékoztatásnak be kell mutatnia a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt, valamint a felsoroltak együttes, illetve külön-külön a törlesztőrészletekre gyakorolt hatását. A kamatlábak emelkedésének, mint az árfolyamkockázatra kihatással bíró elemnek azonban az EUB hivatkozott ítélete alapján sem kellett szerepelnie a tájékoztatásban, mert részint köztudomású tény, hogy a kamatlábak változása kihat az árfolyam alakulására, erről külön nem kellett tájékoztatni a felpereseket. Az pontban foglalt feltétel utolsó mondata kielégíti az EUB ítéletében megfogalmazott, a felperesek pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következménnyel kapcsolatos figyelemfelhívási elvárást. A felperesek által a fizetőeszközök egymáshoz viszonyított árfolyama kapcsán hivatkozott pénzügyi tényezők vizsgálata nem tartozott az alperes által ismertetendő kockázat körébe, mert az árfolyamkockázati tájékoztatás kötelezettsége nem makrogazdasági elemzés, előrejelzés.

- [11] Az elsőfokú bíróság az alperes által csatolt, a védekezésében hivatkozott Ügyféltájékoztató átvételének a kockázatfeltárás értékelésénél nem tulajdonított jelentőséget, mert ez az okirat nem tartalmaz plusz elemet a kockázatfeltáró nyilatkozathoz képest, így tartalma - annak figyelembevételére esetén - sem befolyásolta volna a kockázatfeltáró nyilatkozat mikénti értékelését. Megállapította, hogy az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás megtörténtét nem befolyásolja a felperesek által a hitelközvetítőnek betudott, a szerződéses konstrukció (megtakarítással vegyes vagy egyéb konstrukció) tartalmára tett szóbeli tájékoztatás sem. A felperesek személyes meghallgatásuk során sem vitatták, hogy a kölcsönkérelemnél az aláírásuk látható, amelynek oldala utal egy ügyféltájékoztató felperesek általi megismerésére. A kölcsönkérelem úgy fogalmaz, hogy a felperesek a kiadmányban foglaltakat megismerték és az abban foglaltak alapján tudomásul vették, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönök a forintban nyilvántartott kölcsönökhöz képest magasabb kockázatot jelentenek, tekintettel az esetleges árfolyamváltozásokra. Mindezekből megállapítható volt, hogy az alperes a szerződéskötést jóval megelőző időpontban, kellő időben - a felperesek által utólag sem kétségbe vont szerkezetű kölcsönkérelemben - felhívta a felperesek figyelmét az árfolyamkockázat lehetőségére. A 41/1997. (III.5.) Korm. rendelet szerződéskötéskor hatályos 12. §-ának a) pontja értelmében a pénzügyi intézménynek biztosítania kellett, hogy ügyfele a szerződés aláírása előtt megismerhesse a hitelszerződés tervezetét, de az ebben előírtak esetleges megsértése nem jelenti a tájékoztatásra vagy annak időbeliségére vonatkozó követelmény megsértését is. Megtévesztő szóbeli tájékoztatásra peradat nem merült fel.
- [12] Az elsőfokú bíróság az EUB C-483/16. számú ítéletének 55. pontja alapján kitért arra is, hogy nem merült fel olyan peradat, amely szerint a DH2 törvényben előírt jogkövetkezményi kereset előterjesztési kötelezettség a felperesek számára hátrányosabb helyzetet eredményezett volna, és rögzítette, hogy a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján tényként egyértelműen megállapítható, nyilvánvaló semmisséget sem észlelt hivatalból.
- [13] A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 78. § (1) bekezdése alapján a pereszes felpereseket kötelezte az alperes per költségének megfizetésére, amelynek körében a jogi képviselő munkadíját a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: R) 3. § (2) bekezdése szerint állapította meg.
- [14] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben benyújtott fellebbezésükben a felperesek annak megváltoztatását és a keresetük teljesítését kérték.
- [15] Érvelésük szerint megalapozottan hagyta figyelmen kívül az elsőfokú bíróság a tényállás megállapítása során az alperes védekezésében hivatkozott „Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete ajánlása alapján” megnevezésű nyomtatványt, mert annak átadását az alperes nem bizonyította.
- [16] Iratellenesen állapította azonban meg, hogy megtévesztő szóbeli tájékoztatásra vonatkozóan nem merült fel peradat. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a felperes-ai keltezésű beadványát és annak mellékleteit, mert a melléklet azokat az iratokat tartalmazta, amelyeket a hitelközvetítő O. Kft. képviselőjében eljáró M. E. nyújtott át, illetve küldött meg a felperesek részére. A kézzel írt tájékoztatási szöveg szerint befektetés nélküli konstrukció esetén forint hitel felvétele alapján a felpereseknek év alatt mindösszesen forintot kell visszafizetniük. A befektetéssel vegyes konstrukció - mint a perbeli - előnye viszont az, hogy a kölcsön összege ... év helyett év alatt visszafizethető és a visszafizetett összeg ilyen módon csak forint. A csatolt

mellékletek között szerepel az üzletkötő I. rendű felpereshez intézett levele, amely arról tájékoztatja az I. rendű felperest, hogy a törlesztőrészletek összege a szerződés megkötése esetén forint/hónap, és a szerződéshez forint/év adókedvezmény, év alatt tehát forint adókedvezmény járul. Hangsúlyozták, hogy kifejezetten erre figyelemmel döntöttek a kölcsönszerződés aláírásáról.

- [17] Arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság ítélete nem felel meg az rPtk. 209. § (1) bekezdésének, az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének, és ellentétes az EUB C-186/16. számú ítélete rendelkező részének 3. pontjával, a C-51/17. számú ítélet rendelkező részének 3. és a 4. pontjával, továbbá a C-621/17. számú ítéletével is. A kezelési költséggel kapcsolatos rendelkezés nem a szerződés elsődleges tárgya, annak tisztességtelenségét azon az alapon kell vizsgálni, hogy - az rPtk. 209. § (1) bekezdése, a 93/13. számú irányelv 3. cikk (1) bekezdése szerint - az egyenlőtlenséget idéz-e elő a fogyasztó hátrányára.
- [18] Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság jogértelmezésével szemben a Kúria értelmezte helyesen az EUB C-621/13. számú ítéletét a-i sajtóközleményében, amely szerint az egyes többlet-fizetési kötelezettség fejében a bank által teljesített szolgáltatásokat bár nem kell tételesen szerepeltetni a szerződésben, azok jellegének azonban olyan módon ki kell tűnnie a szerződésből, hogy vizsgálható legyen, hogy van-e a kezelési költség mögött valamilyen szolgáltatás, ezek a szolgáltatások (jellegükből adódóan észszerűen a kölcsön kezelése körébe tartozó szolgáltatások közé tartoznak-e, gazdaságilag vagy jogilag indokolható-e az igénybevételük), e szolgáltatások fejében megállapított költség nem aránytalan-e a kölcsön összegéhez képest. A felek szerződése szerint felszámított kezelési költség ezt a jogértelmezést szem előtt tartva nem átlátható és aránytalan. Az eljáró bíróságok előtt hivatalosan ismert tény, hogy az alperes szerződéseiben a kezelési költség mértéke minden esetben%, függetlenül a folyósított kölcsön összegétől. Ezért a százalékos mértékű költségmeghatározás aránytalanságot idéz elő a fogyasztó hátrányára. A kezelési költség összege a CHF árfolyamának erősödésével párhuzamosan emelkedik, ugyanakkor az alperes a perben nem tudta igazolni, hogy olyan költsége merülne fel, amely költség kifejezetten a CHF árfolyamának erősödése függvényében terheli őt. Azok a szolgáltatások, amelyeket az elsőfokú bíróság ítéletében említett és amelyekre az alperes hivatkozott, olyan tevékenységek, amelyek költségei függetlenek a CHF/forint árfolyam változásától. Az egyenlőtlenség az előbbieken kifejtettek szerint megállapítható, mert az alperesnél ezen a címen esetlegesen felmerülő költségek összege semmiképpen nem áll összefüggésben a folyósított kölcsön összegével és a forint/CHF árfolyamával sem. Ezért a kezelési költségre vonatkozó, a szerződés pontjában foglalt feltétel tisztességtelen. Kiemelték, hogy az átláthatóság, a világosság és az érthetőség nem követelmény, a tisztességtelenséget önmagában az alapozza meg, hogy e feltétel egyensúlytalanságot eredményez a fogyasztók hátrányára.
- [19]Érveltek, hogy az elsőfokú bíróság az rPtk. 209. § (1) és (4) bekezdésének téves értelmezésével mellőzte a szerződés I.4.3.1. pontja tisztességtelenségének vizsgálatát azzal az indokolással, hogy funkciója nem az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás nyújtása. Az rPtk. 209. § (2) bekezdése egyértelműen rendelkezik arról, hogy a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötéséhez vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételeknek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát. Az Irányelv 4. cikk (1) bekezdése rögzíti, hogy a 7. cikk sérelme nélkül egy szerződési feltétel tisztességtelen jellegét azon áruk vagy szolgáltatások természetének figyelembevételével kell megítélni, amelyekre vonatkozóan a szerződést kötötték, és hivatkozva a szerződés megkötésének időpontjában az akkor fennálló

összes körülményre, amely a szerződés megkötését kísérte, valamint a szerződés minden egyéb feltételére, vagy egy olyan másik szerződés feltételeire, amelytől e szerződés függ.

- [20] Az elsőfokú bíróság a szerződés pontját elkülönítve, a szerződés pontjától függetlenül értelmezte, ezért megalapozatlanul jutott arra a következtetésre, hogy az az árfolyamkockázattal kapcsolatos átláthatóság körében nem értelmezhető. Továbbra is hangsúlyozták, hogy a vizsgált feltételt együtt kell értelmezni a szerződés pontjával, amely szerint a kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben az adós viseli, így nyilvánvalóan magatartási szabályról van szó, amelyet a szerződésben megfogalmazott általános szerződési feltételek szerint a felperesnek az pont szerint kell teljesíteni. Ha a szerződésben az pont nem szerepelne, akkor az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás megfelelésége nem is lenne vizsgálható, mert az I.4.3.1. pont nem az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás, hanem a felperesek fizetési kötelezettségének szabályozása.
- [21] Kiemelték, hogy az EUB C-51/17. és a C-186/16. számú ítéletei alapján a fogyasztókkal kötött szerződések esetében elsődleges és alapvető kérdés, hogy a szerződés a fogyasztó számára átlátható-e a működési mechanizmusát és a gazdasági következményeit illetően. Az, hogy az árfolyamkockázat viseléséről kapott-e a szerződés megkötését megelőzően ugyanilyen tartalmú tájékoztatást, ennek a kérdéskörnek az elsődleges eleme, de nem azonosítható a főkérdéssel.
- [22] Az elsőfokú bíróság tévesen foglalt állást abban, hogy az pont támadott szövegrészenek tisztességtelensége a C-51/17. számú ítélet alapján azért nem vizsgálható, mert nem tartalmaz tájékoztatást az árfolyamkockázatra vonatkozóan. Ezt az álláspontját a C-51/17. számú ítélet 39. pontjában foglaltakkal magyarázza, amely szerint a deviza alapú kölcsönszerződések esetében a kockázat fennállása a szerződés jellegéből következik.
- [23] Ezzel szemben az EUB C-51/17. számú ítéletének 39. pontjából nem vezethető le, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatásnak és a fizetési kötelezettségnek ugyanabban a rendelkezésben kell szerepelnie, másrészt az EUB ezzel a megállapítással arra kívánt rámutatni, hogy a világos és érthető tájékoztatásra éppen azért van szükség, mert az ilyen szerződésnek kockázata van. Ha pedig a kockázat a fogyasztó számára nem világos és nem érthető, akkor a fogyasztó a kockázatot nem viseli.
- [24] Arra hivatkoztak, hogy a hitelkérelem nem az rHpt. 203. § (7) bekezdése szerinti tájékoztatás tudomásulvételét jelenti, azt nem azért írták alá, mert egy tájékoztatást vettek tudomásul, hanem azért, hogy a hitelezési eljárást elindítsák. A kölcsönkérelem 6. oldalán található szöveg, amely szerint: „Az Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól szóló kiadványban foglaltakat megismertem és az abban foglaltak alapján tudomásul veszem, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönök a forintban nyilvántartott kölcsönökhöz képest magasabb kockázatot jelentenek, tekintettel az esetleges árfolyamváltozásokra”, nem bizonyítja a C-51/17. számú ítélet tükrében, hogy a felperesek tudhattak a korlátlan árfolyamváltozás lehetőségéről. A szerződés működési mechanizmusára és gazdasági következményeire nézve semmilyen elemző következtetést nem lehet abból levonni. Nem hívja fel a figyelmet a nemzeti fizetőeszköz súlyos leértékelődésének lehetőségére, nem ad tájékoztatást a külföldi kamatlábak megemelkedésének törlesztőrészekre gyakorolt hatásáról, nem hívja fel a figyelmet arra, hogy ez a kockázat valós, a szerződés futamideje alatt bekövetkezhet, továbbá a szerződés teljesítését megnehezíti.
- [25] A kockázatról szóló tájékoztatás megtörténte szempontjából nem elégséges, ha a szolgáltató általános megfogalmazásokat alkalmaz, az EUB C-51/17. és C-186/16. számú ítéletei nem hagynak

kétséget afelől, hogy árfolyamkockázatról szóló világos és érthető tájékoztatásról csak akkor lehet beszélni, ha az az ítéletek által megnevezett tartalmi követelményeknek megfelel. A felperesek e követelményrendszer hiányára hivatkoztak, ezért az elsőfokú bíróság értelmezése valójában az uniós joggal ellentétes. A fellebbezésükben - annak megismétlése helyett - a-i előkészítő iratukban már részletesen kifejtettekre hivatkoztak.

- [26] Hangsúlyozták, hogy nem makrogazdasági elemzést kívántak volna meg az alperestől, de az EUB C-186/16. számú ítélet rendelkező részének pontja értelmében az alperesnek minden olyan körülményről - legyen az akár pénzüpiaci körülmény is - tájékoztatnia kellett volna őket, mint fogyasztókat, amely körülményekről a szerződés megkötésének időpontjában tudhatott, és amely körülmények a szerződés későbbi teljesítését befolyásolhatták. Kiemelték, hogy az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdéséből, továbbá az EUB C-51/17. számú ítéletéből az következik, hogy a fogyasztót nem általában kell tájékoztatni az árfolyamkockázatról, hanem a konkrét szerződés konkrét kockázatairól. Ez utóbbiról az alperes jogelődje semmilyen tájékoztatást nem adott a felpereseknek, sem a szerződés megkötése előtt, sem a szerződésben.
- [27] Az pont általános tájékoztatásként fogható fel, amely mellőzi a konkrét szerződés konkrét kockázatainak bemutatását, és tartalmilag sem világos, nem érthető, ellentmondásos, súlyos egyensúlytalanságot idéz elő, és nem tekinthető kellő időben adott tájékoztatásnak sem. A szerződés pontja alapján a felperesek nem tudták megállapítani, sem ellenőrizni, hogy a törlesztőrészlet összege mely feltételre visszavezetően változhat. Azon túlmenően, hogy a feltétel nem világos és nem érthető, egyensúlytalanságot is teremt a fogyasztó hátrányára, mert nem biztosítja azt a jogosultságot, hogy a saját jövedelme szerinti devizanemre térjen át a szerződés teljesítését érintően. Az rPtk. 241. §-a szerint, ha a felek tartós jogviszonyában a szerződéskötést követően beállott körülmény folytán következik be egyensúlytalan, az egyik fél lényeges és jogos érdekét sértő helyzet, ez a bíróság beavatkozására ad lehetőséget, vagyis a jogszabály szerint az ilyen egyensúlytalanságot előidéző körülmények következményeit nem csak az egyik félnek kell viselnie. Az pont nem hagy kétséget afelől, hogy az alperes nem csak a forint-CHF általánosnak mondható pénzüpiaci keretek között kialakuló, hanem mindenféle, akár „vis maior” jellegű, a szerződéskötést követő okra is visszavezethető radikális változások törlesztőrészlet nagyságában megnyilvánuló következményét is a felperesekre kívánja hárítani. Ez egyben ki is zárta annak a lehetőségét, hogy eredménnyel kérhessék a bíróságtól a pénzügyi válságra visszavezethető árfolyamváltozás következményei miatt az rPtk. 241. §-ában írt szerződésmódosítást.
- [28] Az EUB C-51/17. számú ítéletében a negyedik kérdésre adott válasza értelmében annak mérlegelése során, hogy a szerződés elsődleges tárgyának meghatározására vonatkozó feltételt világosan és érthetően fogalmazták-e meg, a szerződés összes olyan feltételét figyelembe kell venni, amelyek a megkötéskor abban szerepeltek, függetlenül attól, hogy utóbb egy törvény kötelezően és visszamenő hatállyal módosított egyes feltételeket. A fogyasztó ugyanis abban az időpontban dönti el, hogy szándékában áll-e az eladó vagy a szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételeket elfogadva szerződéseket kötni.
- [29] Kifejtették, hogy a szerződés következő rendelkezései érintik a fizetési kötelezettségük megváltozását. A szerződés pontja: „a Bank folyósítás napján jegyzett devizavételi árfolyamán”, az pont: „Az adós a Bank által kamatperiódusonként egyoldalúan változtatható mértékű ügyleti kamatot köteles fizetni...”, az pont: „Adós tudomásul veszi, hogy a hitelező a kölcsön ügyleti kamatlábát az egyes kamatperiódusok fordulónapján a kezelési költség és egyéb, a hitel igénybevételével kapcsolatos díjak, jutalékok, költségek mértékét pedig bármikor a pénzüpiaci változásától függően jogosult egyoldalúan - külön szerződésmódosítás nélkül - megváltoztatni.”, az

.....: „fizetési kötelezettségét az Adós... deviza eladási árfolyamon köteles teljesíteni”. Hivatkoztak arra is, hogy a halasztott tőkefizetési konstrukció lényegesen magasabb az annuitásos törlesztést megfogalmazó konstrukcióhoz képest.

- [30] Az idézett feltételek a szerződés működési mechanizmusát jelentik, ezért a fizetési kötelezettségek változásával kapcsolatos feltételek világossága és érthetősége a már hivatkozott sajátosságok miatt nem teljesült. A szerződés pontjában és a pontjában megjelölt szövegrész vételi és eladási árfolyam alkalmazását írja elő, amelynek százalékos mértéke nem ismert, hiányzik ezért egy olyan költségtétel meghatározás, amely a fizetési kötelezettség mikénti alakulását befolyásolja. Az pont az egyoldalú kamat, kezelési költség és egyéb díjtétel megváltoztatásának lehetőségét biztosítja anélkül, hogy a változtatásra okot adó körülményeket és a körülmények hatására bekövetkező változás mértékét a szerződés a világosság, érthetőség követelményének megfelelően fogalmazná meg. A szerződés megkötésekor nem volt látható, hogy a szerződés pontjában írt befektetés hozama miképpen fedezi az árfolyamkockázattal növelt tőkefizetési kötelezettségeket az pontban meghatározott időpontokig. A szerződés nem rögzíti az új törlesztőrészek meghatározásának szabályait sem.
- [31] Az árfolyamkockázatról a szerződéskötést megelőzően kellő időben nyújtott világos és érthető tájékoztatás szükséges, de nem elégséges feltétele a szerződés átláthatóságának, ugyanis az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó feltételek együtt szerepelnek egyéb fizetési kötelezettségeket előíró általános szerződési feltételekkel, és a tagállami bíróságnak e szerződéses rendelkezések együttes, kumulatív hatása alapján kell döntenie abban, hogy a felperesek a szerződés megkötésének időpontjában át tudták-e látni fizetési kötelezettségük mikénti alakulását és a fizetési kötelezettség megváltozásának mechanizmusát. Ezt az elsőfokú bíróság nem vizsgálta meg, így ítélete ellentétes az EUB C-51/17. számú ítéletével.
- [32] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult.
- [33] Előadta, hogy a kellő tájékoztatást több alkalommal is megadta a felperesek részére, ezeket írásos formában is bizonyította a perben. A felpereseknek a szerződéskötést megelőzően több alkalommal lehetőségük volt a tájékozódásra, a kérdések feltételére.
- [34] Kiemelte, hogy az árfolyamkockázat változás a felperesek számára nyilvánvalóan jelentős, de nem korlátlan, csupán előre egyik szerződő fél számára sem volt ismert annak felső határa.
- [35] Arra hivatkozott, hogy a szerződéskötéskor hatályos Üzletszabályzata pontja szerint biztosította a hitelszerződés tervezetének megismerését a felperesek számára. Az átlagosan tájékozott fogyasztótól elvárható, hogy egy nagy összegű, számára komoly jelentőséggel bíró kölcsönszerződés megkötésekor a szerződést, az azzal kapcsolatos információkat, az átadott dokumentumokat részletesen áttanulmányozza, értelmezze, és amennyiben kérdései merülnek fel, azokat feltegye.
- [36] A felperesek annak ellenére hiányolják, hogy az alperes jogelődje a fizetőeszköz iránti kereslet megváltozásáról, a monetáris politikáról, a valuták kamatparitásáról, az egyes nemzetgazdaságokban érvényesülő reálkamatlábról, az adott ország nemzetközi fizetési mérlegpozíciójáról, makrogazdasági stabilitásáról és instabilitásáról, valamint a svájci frank „menekülő valuta” voltáról nem tájékoztatta őket, hogy számukra a kockázatfeltáró nyilatkozat

értelmezése is nehézséget okozott. Az alperes az általa sem előre láthatott pénzüpiaci változásokról felvilágosítást nem adhatott, de az nem is volt vele szemben jogszabályban megfogalmazott elvárás.

[37] Az rHpt. 210. §, a 212. § és a 213. § rendelkezéseivel nem volt ellentétes, hogy az alperes jogelődje kezelési költséget számított fel. Az azt meghatározó feltétel lehetővé tette a felperes számára, hogy értékelje a számára ebből eredő gazdasági következményeket, és az alperes jogelődje nem volt köteles arra, hogy az érintett szerződésben részletezze a szerződés valamely feltételében vagy feltételeiben előírt költség ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatás jellegét. A kezelési költség minden olyan szolgáltatás ellenértéke, amely a kölcsön folyósításával, nyilvántartásával, a befizetések könyvelésével és a befizetéseket követően a felperesek tartozásának nyilvántartásával és elszámolásával áll összefüggésben. A nyilvántartást a bank mindkét fél érdekében végzi, e tevékenységéért pedig jogosult díjazás felszámítására. Az, hogy a kezelési költség ellenében nyújtott szolgáltatásokat a szerződés nem részletezi, nem jelenti azt, hogy az azokhoz kapcsolódó feltétel nem felel meg az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésében és 5. cikkében előírt átláthatósági követelménynek, mert a ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege észszerűen érthető és levezethető a teljes egészében tekintett szerződésből. A feltétel az rHpt. 209. §-ában, a 210. § (2)-(3) bekezdésében és a 213. § (1) bekezdésének c) pontjában foglaltaknak is megfelel. A piaci versenyhelyzet miatt sem volt indokolt jelentős eltéréssel megállapítani e költségeket. A kezelési költséget a bank vagy átalánydíjként, százalékos mértékben, vagy konkrét, minden egyes részösszeg esetén kiszámlázásra kerülő összegként határozhatja meg. Az utóbbi megoldás jelentős többlet terhet jelenthet a fogyasztó számára a kiszámlázás, illetve a fogyasztó részéről a valós költségek megfizetése vonatkozásában. Így az átalánydíjas megoldás kifejezetten költséghatékony költségáthárítást jelent a hitelintézet részéről. A százalékos mérték, valamint a kezelési költség végösszege közelítőleg megegyezik a különböző deviza alapú kölcsönökkel összehasonlítva. A szerződéskötéskori piaci kamatok figyelembevételével is megállapítható, hogy a kezelési költség felszámításával (a kamat és a kezelési költség mértékére tekintettel) a felperes terhére nem alakult ki jelentős egyenlőtlenség. A szerződéskötés időpontjában a hasonló kondíciókkal (pénznem, futamidő, kockázati besorolás) rendelkező kölcsönszerződésekben felszámított átlagos kamatmérték, amelyekben kezelési költséget nem kötöttek ki, a kamat és a kezelési költség együttes átlagos mértéke, valamint a THM. Mindezek alapján az EUB C-621/17. számú ügyben hozott ítéletében meghatározott szempontok szerint a kezelési költség ellenében nyújtott szolgáltatások észszerűen nem tartoznak a kölcsön kezelése keretében nyújtott szolgáltatások közé, és az említett költség címén a fogyasztóra terhelt összegek nem tekinthetők aránytalannak a kölcsön összegéhez képest, így a fogyasztók jogi helyzetét hátrányosan nem érintik, kárukra jelentős egyenlőtlenséget nem idéznek elő.

[38] A felperesek a Fővárosi Ítéletátlárlára-án érkezett sorszámú beadványukban a fellebbezésük indokait kiegészítették. Azt hangsúlyozták, hogy a szerződés összes feltételét nem ismerhették meg a szerződés megkötése előtt, ami önmagában a szerződés érvénytelenségét eredményezi még akkor is, ha a szerződés megkötése előtt kockázattelátáró nyilatkozat aláírására került sor, mert az a szerződés összes feltételét nem tartalmazza. Mindez az EUB C-51/17. számú ítéletének pontja értelmében, a és pontokban foglaltakra is figyelemmel, mind a 2/2014. PJE határozat III. pontja alapján és a fogyasztóknak nyújtott hiteltől szóló 2009. évi CLXII. törvény 13. § (1) bekezdése szerint a kötelező tájékoztatás körébe esik.

[39] Hangsúlyozták, hogy az Ügyfélátjékoztatató megnevezésű, aláíratlan nyomtatvány valódiságát az rPp. 197. § (1) bekezdése alapján vitatták, ezért az alperes lett volna köteles azt bizonyítani. A nyomtatvány egyik fél aláírását sem tartalmazza, így az a szerződéshez egyébként sem köthető.

- [40] Kifejtették, hogy a szerződés megkötése előtt időben nyújtott tájékoztatás alapvető jelentőségű, amely alapján a fogyasztóval szerződő félnek két kötelezettsége van: a szerződési feltételek, azaz a megkötendő szerződés szövegezésének megismertetése és a szerződéskötés következményeire, a perbeli esetben az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megadása. A 41/1997. (III.5.) Korm. rendelet 12. § a) pontjának helyes értelmezése szerint a szerződéskötési folyamat során két okiratnak kell keletkeznie, egyik a szerződés tervezete, másik pedig az aláírt szerződés. A fogyasztóknak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény 13. § (1) bekezdése értelmében a szerződés tervezetét a fogyasztók kérése nélkül is legalább 3 nappal a tervezett szerződéskötést megelőzően a fogyasztó rendelkezésére kell bocsátani. A jogszabálynak nincs visszaható hatálya, azonban a később hatálybalépett jogszabály szerint jogellenes az, ha a fogyasztónak 3 napnál kevesebb idő áll a rendelkezésére a tervezet áttanulmányozására, úgy nem minősülhet kellő időben történő tájékoztatásnak, és a szerződési feltételek kellő időben történő megismerésének, ha a fogyasztók szerződés-tervezetet egyáltalán nem kapnak, és a szerződéssel - ezáltal a szerződési feltételekkel és a szerződésre vonatkozó kockázati felhívással - legelőször akkor találkoznak, amikor megjelennek a közjegyzőnél szerződéskötésre. Az rPtk. 205. § (3) bekezdése is előírta a szerződéskötéskor, hogy a feleknek a szerződéskötést megelőzően is tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. Az árfolyamkockázat korlátlan viselése a szerződés elsődleges tárgyát képezi, így nyilvánvalóan lényeges körülmény. A felperesek csak a közjegyző felolvasásából ismerték meg a szerződés tartalmát, nem fértek hozzá azokhoz a szerződéses feltételekhez, amelyeket a szerződés megkötése előtt értelmezniük kellett volna, az alperes nem biztosított erre kellő időt. A felperesek így nem ismerhették meg a fizetési kötelezettségeiket alapvetően érintő, a szerződés elsődleges tárgyát képező feltételeket sem.
- [41] Véleményük szerint amennyiben az EUB C-186/16. számú ítélete rendelkező részének 3. pontja értelmében közölni kell a fogyasztóval a kamatváltozás múltbéli alakulására és valószínűsíthető jövőbeni alakulására vonatkozó adatokat, akkor ugyanilyen tájékoztatást kell adni az árfolyamkockázatra vonatkozóan is.
- [42] A pénzügyi szolgáltatónak a szerződés megkötése előtt mindarról tájékoztatnia kell a vele szerződő fogyasztót, amiről a szerződés megkötésekor tudhatott, amely a szerződés későbbi teljesítését befolyásolhatta. A kamatváltozásra vonatkozó szabályok a szerződés lényeges feltételeit képezik, azok felperes fizetési kötelezettségét alapvetően érintik. Erről tájékoztatás nem történt. Az EUB kötelező jogértelmezése szerint a szerződéskötést megelőző tájékoztatásnak ki kellett volna terjednie a kamatváltozást befolyásoló körülmények, valamint az ezzel kapcsolatos számítások ismertetésére, továbbá a kamatlábak jövőbeni alakulására is. Ennek hiánya a szerződés átláthatóságát önmagában is kizárja.
- [43] Nem ismerhették meg a felperesek azt sem, hogy a befektetéssel vegyes, halasztott tőkefizetésű konstrukció a fizetési kötelezettségüket miként érinti. Hivatkoztak az EUB C-125/18. számú ítéletének 48. pontjára, az Európai Bizottságnak az Irányelv értelmezésére és alkalmazására vonatkozó iránymutatására is. Az iránymutatás egy átláthatósági követelményrendszer fogalmaz meg (tisztességtelenségi tesztet), amelyet a bíróságnak el kell végeznie annak megállapítása körében, hogy valamely egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel világos-e és érthető-e. Ennek szempontjai alapján a perbeli szerződés felépítése, bontása nem logikus, a legfontosabb kikötés, az pont, nincs kellőképpen kiemelve. Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatásnak a teszt szerint ott kell szerepelnie, ahol a szerződés logikájából ez következne. Ebből adódóan a tájékoztatást a ponton belül vagy azt követően kellett volna megadni.

- [44] A felperesek a szerződésük működési mechanizmusát a szerződés megkötésekor azért sem láthatták át, mert a pont értelmében 9 éves türelmi idő mellett voltak kötelesek teljesíteni, azaz évig csak hiteldíjat (kamatot és kezelési költséget) kellett fizetniük, a szerződés pontja értelmében az A. P. B.módozatú befektetésben voltak kötelesek teljesíteni. Nem tartalmazta a szerződés a türelmi idő lejártát követően az új törlesztőrészlet megállapításának szabályait sem. Az átláthatóságot nem csak az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás megfelelőségének hiánya, hanem az is kizárja, hogy a szerződés az ahhoz szükséges adatokat nem tartalmazza, függetlenül az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás hiányosságától. Ezért a szerződés a 3. tesztnek sem felel meg. A hitel teljes költsége a szerződés megkötésekor a szerződésből nem volt kiszámítható, ezért a szerződés a 4. tesztnek sem felel meg.
- [45] A felperesek nem ismerték az árfolyamrés éves százalékos mértékét, a hiteldíj megváltozására vonatkozó szabályokat, olyan tartalommal, ahogyan azt a C-125/18. számú ítélet 48. pontja megköveteli.
- [46] Felhívták a figyelmet, hogy a szerződés megkötésével nem vállaltak korlátlan kockázatot, mert a szerződés pontja csak jelentős kockázatról tett említést, ezért a szöveg nem ad lehetőséget olyan értelmezésre, hogy a kockázat általuk való viselésének nincs felső határa. Hangsúlyozták, hogy az átlagosan tájékozott és észszerűen körültekintő fogyasztó nem vállal olyan kockázatot, amelynek kockázat mértéke akár többszörösen is meghaladja a jövedelmi és vagyoni viszonyait, mert az a fogyasztó, aki ilyen kockázatot vállal, nem tekinthető átlagosan tájékozott és észszerűen körültekintő fogyasztónak. Nincs annak jelentősége, hogy a kezelési költség fogalmát a szerződés megkötésekor hatályos jogszabályok ismerték, mert a szerződés kezelési költségre vonatkozó rendelkezését nem is azért tartják tisztességtelennek, mert az ügyviteli tevékenység költségét átalány formájában a fogyasztókra terheli, hanem azért, mert aránytalan. Ennek két oka van: a felszámított költség független a folyósított kölcsönösszegetől és a kezelési költséget az alperes jogelődje a forint/CHF árfolyamának változásával párhuzamosan terhelte a felperesekre.
- [47] Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt az rPp. 228. § (4) bekezdése szerint jogerőre emelkedett rendelkezése, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet teljes egészében bírálta felül.
- [48] A veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III.31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Veir.) 97. § (1) bekezdése alapján a jelen perben a másodfokú eljárás során alkalmazni kellett a Veir. rendelkezéseit. A Veir. 20. §-a szerint a veszélyhelyzet ideje alatt az rPp. rendelkezéseit a Veir.-ben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni, ezért a másodfokú bíróság a Veir. 29. § (2) bekezdése alapján a-án kelt számú végzésével értesítette a feleket a fellebbezés tárgyaláson kívüli elbírálásáról. A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készütségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 143. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálta el.
- [49] A fellebbezés alapos.
- [50] A jogvita eldöntése során abból kellett kiindulni, hogy az uniós jog, az Irányelv, a Lisszaboni Szerződést jóváhagyó kormányközi konferencia Záróokmányának számú mellékletében vállaltak szerint elsőbbséget élvez minden tagállamban. Ebből következően a nemzeti, adott esetben az Irányelv átültetéséről gondoskodó jogszabályokat az EUB C-14/83. számú Sabine von Colson-ítéletében kifejtettek szerint a bíróságok az Irányelv szövegének és céljának megfelelően kötelesek értelmezni. Az rPtk. tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó szabályai az Irányelv harmonizálását szolgálják, így azokat az uniós joggal összhangban, az uniós jog elsőbbségére és az

EUB ítélkezési gyakorlatára tekintettel kell alkalmazni. Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban kifejtett álláspontja ugyanis a tagállami bíróság számára kötelező jelleggel magyarázza és pontosítja az uniós jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogy azt annak hatálybalépésétől kezdődően értelmezni és alkalmazni kell, illetve kellett volna (C-92/11. „RWE Vertrieb” ítélet 58. pont).

- [51] Az rPtk. 209. § (1) bekezdéséből következően tisztességtelen csak a jogokat és kötelezettségeket megállapító szerződési feltétel lehet. Az rHpt. 203. §-ában írt tájékoztatás a bank írásbeli nyilatkozata. A bank tájékoztatásán csak az olyan tartalmú szöveget lehet érteni, amelyben a bank nyilatkozik és ad felvilágosítást a fogyasztó számára a kockázatról. A szerződés I.10. pontjának a felperesek által támadott rendelkezései nem ilyen tartalommal bírnak, mert azokban valójában a felperesek vállalnak kötelezettségeket, illetve ismernek el bizonyos tényeket. A hivatkozott feltételek tartalma nem tájékoztatás, valójában a felperesek saját nyilatkozatát tartalmazza, és mint kötelezettséget meghatározó feltétel, a tisztességtelensége vizsgálható. Az érintett kikötésben - ahogyan az I.4.3.1. pontban írt feltételben is - a felperesek vállalták a devizaalapú finanszírozás kockázatát, amely egyértelműen a felperesekre kötelezettséget, az alperes jogelődjére jogot keletkeztető akaratnyilatkozat.
- [52] Az EUB a C-26/13. számú ítéletében az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezésével, a világos és érthető megfogalmazás szempontrendszerével összefüggésben úgy foglalt állást, hogy általános elvárásként fogalmazta meg az alaki és nyelvtani érthetőség teljesülését, továbbá ezen felül olyan egyértelmű és érthető kritériumok megadását, amelyekből a fogyasztó előre láthatja a kikötés eredményeként jelentkező, őt érintő gazdasági következményeket. Kiemelte, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani a szerződés valamennyi feltételének és a szerződéskötés következményeinek megismerhetőségére.
- [53] A Kúria az EUB C-26/13. számú ítéletének kihirdetése után, annak irányadó szempontjai figyelembevételével hozta meg a 2/2014. PJE határozatát, amely szerint a világos és érthető megfogalmazás, továbbá az átláthatóság elvéből következően a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénznem leértékelődésével annak hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül őt terheli, annak felső határa nincs. Rámutatott, hogy a fogyasztó felé teljesített olyan tartalmú tájékoztatás, amely szerint a fogyasztó által fizetendő árfolyamkockázat korlátozott vagy nem valós, lerontja a szerződés egyértelmű megfogalmazását és a megfelelő tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozatot.
- [54] Az EUB a C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében lényegében megerősítette a korábbi, C-186/16. számú ítéletében foglaltakat, és kifejtette, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségekre gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.

- [55] Az árfolyamkockázat viselését szabályozó szerződési feltétel átláthatóságának megítélése során - a 2/2014. PJE határozatból és az EUB C-186/16. számú ügyben hozott ítéletének indokolásából is kitűnően - a felek közötti szerződés szövegén túl jelentősége van a pénzügyi intézmény részéről nyújtott tájékoztatásnak is [rPtk. 205. § (3) bekezdés, 209. § (1)-(2) bekezdés]. A felperesek hivatkozására tekintettel jelentősége van azonban annak, hogy a szerződés megkötésének időpontjában hatályban volt rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdése, sem egyéb jogszabály nem írta elő a pénzügyi intézmény számára, hogy a szerződéses ügyletben rejlő, az ügyfelet érintő kockázatot a megkötendő szerződéstől elkülönülő, külön okiratba foglaltan kell feltárnia. Ebből következően az adós alappal nem kifogásolhatja, ha a hitelező a kölcsönszerződés szövegébe foglaltan ad tájékoztatást az árfolyamváltozás kockázatáról. Jelentősége van annak is, hogy az adós nem köteles megkötni a kölcsönszerződést és aláírni a szerződést tartalmazó okiratot nyomban akkor, amikor azt először látja. Az adósnak lehetősége van arra, hogy a hitelezőtől megfelelő időt kérjen a szerződés tanulmányozására, rendelkezéseinek értelmezésére, a szerződés megkötésével járó kockázatok és kötelezettségek mérlegelésére. Azt, hogy mennyi az ehhez szükséges megfelelő idő, elsősorban magának az adósnak kell meghatároznia. Mindezek alapján a keresettel támadott szerződéses kikötéseket nem lehet tisztességtelennek tekinteni önmagában abból az okból, hogy az alperes a szerződéstől elkülönülő, külön okiratban nem adott tájékoztatást a szerződéses ügyletben rejlő, az ügyfelet érintő árfolyamkockázatról.
- [56] A továbbiakban az EUB C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében meghatározott szempontok alapján kellett vizsgálni a feltételek tisztességtelenségét. Az EUB a C-421/14. számú Banco Primus SA-ítéletben, a C-118/17. számú Dunai-ítéletben, a C-186/16. számú Andriuc és társai-ítéletben, továbbá a C-38/17. számú G.T. ítélet 37-38. pontjában levezette, hogy nem elég a tisztességtelenség megállapításához főtárgy esetén sem, hogy a feltétel nem világos, nem érthető, emellett konjunktív feltételként szükséges a jogok és kötelezettségek szempontjából a fogyasztó hátrányára előidézett jelentős egyenlőtlenség is.
- [57] Az rPtk. 209. § (2) bekezdése értelmében a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát is.
- [58] A másodfokú bíróság egyetértett a felperesek által hivatkozottakkal, amelyek szerint a pénzügyi intézmény nem titkolhat el lényeges információt, nem adhat félreértelmezhető információt, lényeges körülményt nem állíthat be lényegtelenként, és nem hangsúlyozhatja a szolgáltatás vagy a pénzügyi eszköz előnyös tulajdonságait anélkül, hogy ezzel egyidejűleg a hátrányos tulajdonságok, illetőleg a kockázatok tárgyilagos és pontos bemutatására ne kerülne sor, és nem használhat az ügyfél számára érthetetlen és értelmezhetetlen kifejezéseket.
- [59] A felperesek nem a kölcsönszerződés aláírásakor szereztek egyedül és első ízben tudomást az árfolyamkockázat viseléséről, mert a szerződéskötést megelőzően a rendelkezésükre bocsátott kölcsönkérelem nyomtatványban szerepelt az a tájékoztatás, hogy „... a devizában nyilvántartott kölcsönök a forintban nyilvántartott kölcsönökhöz képest magasabb kockázatot jelentenek, tekintettel az esteleges árfolyamváltozásokra ...”, és annak tudomásulvételét tartalmazó okiratot aláírásukkal látták el. A felperesek által így elismert tájékoztatás kizárólag arról szólt, hogy amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, akkor a devizában megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke emelkedhet.

- [60] A felperesek megalapozottan hivatkoztak arra a fellebbezésükben, hogy az alperes az rPp. 164. § (1) bekezdésében foglaltak alapján rá háruló bizonyítási kötelezettség ellenére sem tudta bizonyítani a feleresek vitatásával szemben, hogy az általa csatolt tartalmú „Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól” című kiadmányban foglaltakról tájékoztatta a kölcsönkérelem előterjesztése előtt a felpereseket, így az abban foglaltakat vették tudomásul.
- [61] Minden további magyarázat nélkül a kölcsönkérelemben tudomásul vett tájékoztatás és a szerződéstervezet pontja nem volt alkalmas arra, hogy biztosítsa a szerződéskötés következményeinek kellő megismerhetőségét. A devizában megállapított törlesztő részletek forintban megfizetendő ellenértéke jelentős mértékű emelkedésének lehetőségéről adott tájékoztatás nem azonos tartalmú azzal, hogy az korlátlanul megnövekedhet, a felperesek jövedelmi, vagyoni viszonyait meghaladó mértékűvé válhat. A „jelentős mérték” konkrét adatok, számok, arányok nélküli meghivatkozása jelentheti azt is, hogy az csak nehezen viselhető, de teljesíthető fizetési kötelezettséget ró a fogyasztókra. A tájékoztató nem tartalmaz szemléltető, a forint árfolyamának a svájci frankhoz képest lehetséges változásaira modellezett eseteket, sem részletes és informatív magyarázatot a deviza alapú kölcsönügyletekben rejlő - a forintügyletektől eltérő - kockázatokra.
- [62] Nem a konkrét szerződésből eredő árfolyamkockázat jellegének, legfeljebb a devizahitel lényegének közérthető ismertetéséhez elegendő kizárólag annak a rögzítése, hogy a kölcsön nyilvántartása devizában, de a folyósítása forintban történik, és a futamidő alatt a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása esetén a devizában megállapított törlesztőrészek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértéken is emelkedhet.
- [63] A tájékoztató nem tért ki a fogyasztók fizetési kötelezettségének a kitettségére az árfolyam és a svájci frankra irányadó kamat változása szempontjából, az egyes változók egyenként előidézett hatására és az együttesen bekövetkező változásuk következményére a törlesztőrészek mértékében. A fogyasztó számára alapvető jelentőséggel bír az, hogy a szerződéskötést megelőzően megismerheti-e a szerződési feltételeket és a szerződéskötés következményeit. Többek között ezen információk ismerete alapján dönti el a fogyasztó, hogy az eladó vagy a szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételeknek elkötelezi-e magát (C-377/14. számú ítélet 64. pont). Alapvetően a fogyasztó felelőssége annak megítélése, melyik megállapodás felel meg leginkább az igényeinek és a pénzügyi helyzetének. Nem téveszthető szem elől, hogy csak a fogyasztó pénzügyi helyzetének és adott hitelezési célnak megfelelő termékre vonatkozó információk szerződéskötést megelőző átadása és magyarázata nyújtanak ehhez megfelelő információt és segítséget.
- [64] A kölcsönszerződés pontjában a felperesek fizetőképességük és vagyoni helyzetük szerint mérlegelve vállalták azt a kockázatot, hogy ha a szerződés futamideje alatt a forint bármely okból, akár jelentős mértékben is gyengül, akkor is megfizetik az így adódó bármely tartozást.
- [65] Sem a szerződéskötést megelőző írásbeli tájékoztatás, sem a kölcsönszerződés pontjából nem következik félreérthetetlen módon, hogy amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, abban az esetben a devizában megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke korlátlanul megnövekedhet, a felperesek jövedelmi, vagyoni viszonyait meghaladó mértékűvé válhat, aminek valós kockázata van a futamidő alatt is. Az ellentmondásoktól mentesen megszüvegezett és egyértelmű tartalom hiányában a felperesek számára nem volt érthető és világos az általuk viselni vállalt árfolyamkockázat korlátlansága, és nem láthatták át a forint leértékelődésével annak eredményeként jelentkező, őket érintő gazdasági következményeket.

- [66] A 2014/17/EU irányelv csak-étől hatályos és az azt követően kötött szerződésekre alkalmazandó, de a jelen perben megalkotásának története és a célja jelentős. A preambulának és pontja alapján egyértelművé teszi, hogy a deviza alapú szerződést megkötő fogyasztók ténylegesen nem értették meg az általuk vállalt kötelezettség mibenlétét. Az irányelv preambulumbeközdéseiből az következik, hogy a fogyasztók azért kötötték meg a deviza alapú szerződéseket, mert azokat a forintkölcsönöknél előnyösebbnek hitték.
- [67] A 6/2013. PJE határozat értelmében a pénzügyi intézményt terhelő tájékoztatási kötelezettség nem terjedhet ki az árfolyamváltozás várható irányára és előre nem látható mértékére. Amennyiben az árfolyamváltozás irányát és mértékét a pénzügyi intézmény nem láthatta előre, úgy arról a fogyasztó sem tudhatott, vagyis egyik fél sem számolt a „vis maior” jellegű, nagymértékű árfolyamváltozást okozó esemény bekövetkezésével. A deviza alapú szerződés megkötésével a felperesek tehát a szokásos pénzpiaci körülmények közötti árfolyammozgással együtt járó, nem korlátlan árfolyamkockázatot feltételeztek. Ehhez képest ugyanakkor a szerződés támadott pontja ezt a kockázatviselést korlátlanná teszi azzal, hogy a fogyasztók számára a deviza árfolyamkockázat tudatos felvállalására vonatkozó kötelezettségéről rendelkeznek. A felek közötti kölcsönszerződés kikötései, valamint a szerződéskötés előtti tájékoztató együttesen meghatározott tartalma alapján a felperesek - az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül - azt számításba vehették, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, de nem ismerhették fel azt, hogy a kockázatviselésüknek nincs felső határa, az korlátlan, és azt sem, hogy az a fizetési kötelezettségekre milyen hatást gyakorol.
- [68] Megalapozottan hivatkoztak a felperesek arra, hogy a kölcsönszerződés nem is érthető, mert az EUB C-51/17. számú ítéletének 4. kérdésre adott válaszából továbbra is értékelendő árfolyamrészre, valamint egyoldalú módosítási jogra tekintettel a felperesek egyáltalán nem lehettek tisztában a kötelezettségük működési mechanizmusával és e mechanizmusnak a fizetési kötelezettségeikre gyakorolt tényleges hatásával (C-26/13. számú „Kásler” ítélet). A fogyasztó felperesek e három szerződési feltétel mellett nem tudták megállapítani és ellenőrizni, hogy az aktuális fizetési kötelezettségük melyik feltételre visszavezethetően és hogyan változott. Mindez a hitel közvetítő által adott tájékoztatástól függetlenül is megállapítható.
- [69] Az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tehát nem felel meg a világosság és érthetőség követelményének, és a felek viszonyában a fogyasztók hátrányára egyensúlytalanságot okoz. Az EUB C-226/12. számú ítéletében kifejtettek értelmében az egyenlőtlenség eredhet önmagában abból, hogy kellően súlyos mértékben sérül a fogyasztó nemzeti jog rendelkezései szerinti jogi helyzete, akár úgy, hogy szűkebbé válik azoknak a jogoknak a tartalma, amelyek e rendelkezések alapján a szerződésből fakadóan megilletik, akár úgy, hogy korlátozzák e jogok gyakorlását, akár úgy, hogy olyan további kötelezettséggel terhelik, amelyet a nemzeti jogszabályok nem írnak elő. Az egyensúlytalan helyzet azért állapítható meg, mert az e feltétel hiányában irányadó rPtk. 241. § -a alapján a felpereseknek korlátlan fizetési kötelezettsége nem keletkezhetne. Az rPtk. 241. §-ában szabályozott igény elvesztése mellett a szerződés a fogyasztóknak nem biztosít egyoldalú, a saját jövedelmük szerinti devizanemre való áttérést lehetővé tevő módosítási jogot sem. Az rPtk. 241. §-a értelmében nemcsak a szerződés megkötésekor ismert körülményekre, hanem akkor is kizárt a szerződés bíróság általi módosítása, ha a felek a szolgáltatás-ellenszolgáltatás meghatározásakor a jövőbeli bizonytalansági tényezőkkel számoltak. A perbeli szerződés támadott pontjai a magyar forint és svájci frank mindenféle szerződéskötést követő okra is visszavezethető ingadozásának a törlesztőrészlet nagyságában konkretizálódó következményét a felperesekre kívánta hárítani. Ez egyben kizárta annak a lehetőségét, hogy a felperesek eredménnyel kérhessék a bíróságtól a

pénzügyi válságra visszavezethető árfolyamváltozás következményei miatt az rPtk. 241. §-ában írt szerződésmódosítást, hiszen a fizetési kötelezettséget az ilyen okokra is kiterjedően vállalták. Mindez sérti a jóhiszeműség követelményét, mert alappal feltételezhető, hogy egyedi megtárgyalás esetében a fogyasztók ilyen tartalmú szerződési kikötést nem fogadtak volna el.

- [70] A korlátlan árfolyamkockázat viselésének fogyasztóra való telepítéséről szóló feltételek tehát nem világosak és nem érthetőek, továbbá a szerződő felek viszonyában a jóhiszeműség követelményét sértve egyensúlytalan helyzetet teremtenek, ezért tisztességtelenek.
- [71] Az árfolyamkockázat a deviza alapú kölcsönszerződések jellegéből következik [6/2013. PJE határozat) pontjához tartozó indokolás], a deviza alapú kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszolgáltatására vonatkoznak, ezért adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt idézhetik elő a szerződés egészének érvénytelenségét, a kikötések tisztességtelenségén keresztül [2/2014. PJE határozat 1. pontjához tartozó indokolás].
- [72] A felperesek a szerződés érvénytelenségeinek jogkövetkezményére irányuló, a felek közötti elszámolásra is kiterjedő kereseti kérelmére tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a felpereseket megillető jog fennállásáról az rPp. 213. § (3) bekezdése alapján döntést hozva a kölcsönszerződés tisztességtelenségét közbenső ítéleti rendelkezéssel megállapította.
- [73] A kölcsönszerződés tisztességtelenségen alapuló érvénytelenségének alkalmazható jogkövetkezményéről - az EUB C-118/17. számú ítéletében kifejtett szempontokra is figyelemmel - az elsőfokú bíróságnak kell döntenie a felek közötti elszámolásra is kiterjedően.
- [74] Amennyiben az érvénytelenség jogkövetkezményének levonásával a kölcsönszerződést érvényessé nyilvánítja, az érvénytelenség okának megszüntetésével érvényessé nyilvánított szerződés már nem tartalmazhat érvénytelen kikötést. Fogyasztói szerződésben a tisztességtelen kikötések nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve.
- [75] Az EUB a C-621/17. számú ügyben meghozott ítéletében akként foglalt állást, hogy az Irányelv 4. cikk (2) bekezdését és 5. cikkét úgy kell értelmezni, amely szerint a világos és érthető megfogalmazás követelménye nem kívánja meg az alapügy tárgyát képező kezelési költség tekintetében, hogy az ezt szabályozó szerződési feltételek az érintett összegek ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást is részletezzék. Az EUB az Irányelv 3. cikk (1) bekezdését ítéletében úgy értelmezte, hogy a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben főszabály szerint nem idéz elő jelentős egyenlőtlenséget a fogyasztó kárára, a jóhiszeműség követelményével ellentétben a kölcsönszerződéshez kapcsolódó olyan szerződési feltétel, amely nem teszi lehetővé az e költségek ellenében nyújtott konkrét szolgáltatások egyértelmű azonosítását.
- [76] A kezelési költség a peres felek kölcsönszerződése szerint nem a főszolgáltatás ellenszolgáltatása, így az Irányelv 5. cikke alapján ítélandó meg. A fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződéses kikötésen alapuló díjkövetelés csak akkor felel meg az EUB által felállított szempontrendszernek, ha a fogyasztóval szerződő fél ezért valamilyen beazonosítható ellenszolgáltatást nyújtott, ugyanakkor az nem követelmény, hogy valamennyi szolgáltatás részletezésre kerüljön. A kezelési költségre vonatkozó feltétel tisztességtelensége körében nem volt vitatott, hogy az alperes nyújtott szolgáltatást. A felperesek csak pontos tartamának beazonosíthatatlanságát és ebből az okból annak aránytalanságát sérelmezték.

- [77] A EUB által C-621/17. számon hozott ítéletben kifejtettek szerint önmagában a kezelési költség ellenében nyújtott szolgáltatások részletezésének a hiányából nem következik, hogy az azokhoz kapcsolódó szerződési feltételek ne felelnének meg az Irányelvnek, amennyiben a ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege észszerűen érthető vagy a szerződésből levezethető. A kezelési költség valójában a működési költséget ellentétezi. A pénzügyintézetek működése során felmerülhetnek olyan köztudomású költségei, amelyek az ügyleti kamatban nem térülhetnek meg. A szerződés eltérő fogalom meghatározása hiányában - mint egy átalányként - a kölcsön kezelésével, érvényesítésével kapcsolatos pénzügyintézeti szolgáltatás ellenértékének fedezésére szolgált.
- [78] Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az rPp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a kölcsönszerződés érvénytelenségét közbenső ítéleti rendelkezéssel megállapította. A 4/2009. (XII.14.) PK vélemény II/3. pontja alapján csak megállapította a felperesek által lerótt illeték összegéből és a felek jogi képviselőinek az R. 3. § (5) bekezdése alapján meghatározott munkadíjából álló másodfokú perköltséget. A felperes által kért megállapítás - a kereseti kérelmet helyesen, az rPp. 3. § (2) bekezdés alapján értelmezve - nem tekinthető önálló igénynek, hanem csupán a felek közti elszámolásra irányuló kereset jogcímét képezi. A pertárgyérték megállapítása során ilyenkor azt az összeget kell irányadónak tekinteni, amely az alkalmazni kért jogkövetkezmény alapján a fél állítása szerint valamelyik fél fennálló tartozása. Hasonlóan foglalt állást a Kúria a Gfv.VII. 30.410/2017/2. számú és Gfv.VII. 30.008/2020//2. számú határozatában is. A jelen esetben a fellebbezési eljárásban ez az összeg forint. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 46. § (1) bekezdése szerint meghatározott forint fellebbezési illeték helyett a felperesek forint fellebbezési illetéket leróttak, ezért a felperesek az állami adóhatóságtól erre irányuló külön forintot visszaigényelhetnek. Erre tekintettel az Itv. 81. § (2) bekezdésének alkalmazásával a másodfokú határozatot az elsőfokú bíróság útján meg kell küldeni az állami adóhatóságnak.

Budapest, 2020. november 18.

Dr. Koday Zsuzsanna
a tanács elnöke

. Pusztai Anita
előadó bíró

Dr. Lupóczné dr. Krammer Edit
bíró